

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVIII (42)

Štev. (No.) 1

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

5. januarja 1989

Ob novem letu

Ko začenjamo na koledarskih listih brati novo letnico 1989, se lahko ob tem ustavimo in pregledamo delovanje našega lista. Pregledamo lahko njegovo življenje v preteklem letu, lahko pa tudi premislimo, kako lahko izboljšamo pisanje in ga bolj integriramo v našo skupnost.

Vedno smo se trudili, da smo s Svobodno Slovenijo spremljali dogajanje v svetu, predvsem pa v Sloveniji. To zadnje ni bilo vedno lahko, saj živimo nad 10.000 km daleč in pota tu v Argentini velikokrat ne dela, kot bi bilo treba. Zato so bile novice vedno nekoliko zadaj.

Lani se nam je posrečilo, da smo po prizadevanjih Vinka Levstika iz Gorice dobivali vsak teden sveže novice po telexu ali po telefonu, za kar smo mu zelo hvaležni. Tudi smo hvaležni raznim našim sodelavcem po svetu, ki nam pošiljajo razne analize in načelne članke. Upamo, da nam bodo ostali tudi v nadalje zvesti.

Pri tem bi tudi prosili razne obiskovalce matične Slovenije, da nam ob svojem povratku prinesejo s seboj zadnje časopise ali revije, predvsem Mladino ali Teleks, ki so zanimiv vir poročil. Zanimalo bi nas tudi, če bi nam lahko posredovali kakše misli iz pisem, ki jih dobijo od doma, saj tako vidimo odmev med našimi ljudmi doma.

Kot drug cilj je imel naš list vedno tudi spremljati našo skupnost v Argentini v njenem življenju. Spremljali smo dogajanja v naših organizacijah, med Slovenci v Buenos Airesu in drugod po notranjosti države.

Tudi pri tem bi prosili naše bralce za sodelovanje. Odbornike raznih organizacij in naših Domov prosimo, da nam redno poročajo o delu njih organizacij, o življenju v Domovih in podobno.

Tudi prosimo druge Slovence, razkropljene po vsej državi, da nam poročajo o svojem okolju ali življenju, da se tako ne izgubimo in ostanemo povezani vsaj preko časopisja.

Posebej pa prosimo vse naše bralce, da po svojih močeh prispevajo k rubriki Osebnosti. Naš list nima posebnih dopisnikov, da bi nam sporočali najrazličnejše osebne dogodke, tako moramo prositi vse, da nam pošljejo kratke novice o sebi ali o svoji družini, kar bi zanimalo našo družbeno povezavo. Mislimo na rojstva, krste, poroke, smrti. Potem pa še na diplomiranje na univerzi ali drugi visoki šoli, posebno odlikovanje ali druge dosežke, v kulturnem ali znanstvenem delu. Vse to nam pomaga, da ostanemo v tesnem medsebojnem stiku.

Tako bo lahko naš list res naš. Uredništvo bo po svojih močeh prispevalo k informacijam in načelnim komentarjem, bralci pa nam bodo pri tem pomagali, ponekod vsaj deloma, drugod pa prav bistveno.

Leto 1989 naj bo pri našem listu leto sodelovanja, leto vzajemnosti. Leto povezanosti. Naše leto.

Tine Debeljak ml.

Mogoče ne veste, da...

— da je ob nedavni hudi jugoslovanski krizi angleški časopis The Economist duhovito predlagal, naj bi se namesto sedanje Jugoslavije Slovenija in Hrvaška združili v novo državo Hrovenijo...

— da je neki član Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU), ki je tudi politično zaslužen, predlagal za novega člana te ustanove svojo taščo, in to z uspehom...

— da je dr. Marko Kremžar, predsednik emigrantske Slovenske ljudske stranke, napisal svojo knjigo STEBRI VZAJEMNOSAI, ki jo je nedavno izdala založba Sloga v Buenos Airesu, na računalnik...

Mladika, Trst; št. 9

MARKO KREMŽAR

Mimo dnevnih novic...

...ki nam jih oznanjajo časopisi pod velikimi naslovi, ter berejo radijski in televizijski poročevalci, je prav, da se od časa do časa spomnimo: kdo smo in kaj hočemo. Brez odgovora na te dve osnovni vprašanji postanejo tudi pretresljive dnevne novice le čutni dražljaji in ne več podatki, po katerih naj smiselno usmerjamo svoje odločitve.

Ob preoblicah vesti, ki poročajo, kaj se je zgodilo, pa ne dopuščajo časa, da bi se človek vprašal po vzrokih, lahko postanejo kljub dolgemu življenju muhe enodnevnice. Pričenjamo živeti brez spomina, nezmožni presojanja in brez jasne smeri. Kaj lahko se nam zgodi kot človeku, ki skrbno opazuje sveže poganjke na najnižji veji, pa pri tem ne vidi razsežnosti drevesa, kaj šele gozda. Kadar pa nimamo pred očmi vse gozdne pokrajine, se v njej izgubimo.

Podobno nas hlastanje za zadnjimi novicami privede do tega, da sredi zanimivega vrvenja, ki ga mnogi

POJASNILO K ČLANKU

„KOMUNIZEM IN MORALA“

V članku dr. Petra Klopčiča „Komunizem in morala“, ki je bil objavljen v božični številki „Svobodne Slovenije“, beremo med drugim naslednji stavek: „Ko se je katoliški tabor hotel pridružiti OF, so spomladi 1942 ubili Župca in Kiklja, da bi to združitev preprečili, ker so se bali, da vseh katoličanov ne bodo mogli kontrolirati.“ Ta podatek je avtor pobral iz nepreverjenih virov in ne odgovarja zgodovinski resnici. Katoliški večinski tabor se ni nikdar hotel pridružiti OF, ker je vedel, da jo vodi totalitarno usmerjena komunistična partija, ki se je borila za korist mednarodnega komunizma in Sovjetske zveze, pa postavlja pri tem v nevarnost obstoj slovenskega naroda.

Komunisti so pričeli z likvidacijo svojih političnih in idejnih nasprotnikov po vaseh in tudi v Ljubljani že pred umorom visokošolcev Župca in Kiklja.

Sm. R.

politika imela na vojsko občutno manjši vpliv. To je še en element spreminjanja Slovenije v provinco in tudi JLA je s tem dejanjem pridobila še večjo podobo okupacijske vojske. Sporni dokument, zaradi katerega so bili obsojeni Janša, Borštnar, Zavrli in Tasič, priča prav o okupacijski naravi JLA. Saj je v tem spornem vojaškem ukazu pisalo, da bi naj vojska začela v določeni situaciji odvažati v svoje vojašnice kritične ljudi.

Predsedstvo Jugoslavije je ob koncu leta pomilostilo precej oseb, ki so bile obsojene zaradi sovražne propagande (po zloglasnem 133. členu kazenskega zakonika). Med njimi je tudi Tomo Bogataj, znan žrtev srhljivega kazenskega konstrukta JLA. Komunisti pa si s pomilostitvami in rehabilitacijami kujejo politični kapital.

Konec leta 1988 je v Sloveniji značilen tudi po tem, da so morali komunisti zelo sprostiti praznovanje božiča. Nadškof Šuštar je lahko vernikom voščil preko televizije, radia in časopisja. Radio pa je prvič po vojni prenašal tudi polnočnico. Nasploh je bilo prvič po vojni čuti pravo božično vzdušje. Časopisje, radio pa tudi televizija so precej prostora odmerili temu prazniku. Ljubljana je bila božično okrašena in v starem delu Ljubljane so preko ozvočenja predvajali božične pesmi. Tudi miklavževanje ob stolnici je bilo letos končno spet veličastno kot pred mnogimi desetletji. Vendar se je vse to dogajalo le v Sloveniji.

zamenjujejo z življenjem, zaidemo in se izgubimo. V tem primeru lahko rečemo, da izraz „izgubiti se“ pomeni dobesedno izgubiti samega sebe, to je izgubiti svojo identiteto.

Ni tedaj odveč, če si ponavljamo nekatere smernice, ki so prav zaradi svoje osnovnosti potrebne za razumevanje sveta, in kar je še važneše, za razumevanje nas samih. V nekaj vrsticah jih ni mogoče izčrpati, le opozorimo lahko nanje.

Živimo v svobodnem svetu, a smo v bistvu še vedno rod beguncev. Nismo zapustili domovine po lastni želji. Zaradi svojega prepričanja smo reševali življenje v tujino. Usoda dvanajstih tisočev je dokaz, da naš beg pred komunisti ni bil posledica kake „psihoze“.

Isti režim, ki je vzrok našega begunstva, danes dovoli, da se večina lahko vrača v domovino in celo zasliševanja notranje uprave so navadno bolj civilizirana kot nekoč. Vendar kdo daje tem ljudem pravico zasliševati, dovoljevati ali prepovedati? Nobene pravice nimajo. Imajo le moč. Imajo moč nad rojaki doma, kolikor so jih ustrahovali s pomočjo policijskega in gospodarskega pritiska. Nad nami pa imajo le toliko moči, kolikor jim jo damo sami.

V svetu živimo že desetletja, opti na krščansko vero, na zgled prednikov, na svoje poslanstvo, na žrtev junakov in mučencev, kot svoboden ud nesvobodnega naroda. Zahtevni smo do sebe, ker vemo, da vodi pot nezahtevnosti le navzdol. Zato vzgajamo tudi svoje otroke v duhu odpo-

vedni in odgovornosti. Priče smo bili, kako so nekatere skupnosti v istem obdobju opešale, ker niso bile do sebe dovolj zahtevne; pričakovale ter sprejemale so pomoč od režima, ki nima lastne življenjske sile in se zato vedno znova poslužuje globoko zakoreninjenih narodnih čustev. Po vsem, kar smo doživeli, moramo biti kljub slabostim previdnejši in modrejši. Lahkomiselnost bi pomenila tudi v našem primeru narodno smrt.

Za nas je vera sveta stvar in narodnost objektivna vrednota. Prejeli smo ju kot dar brez osebne zasluge, a to ne zmanjša odgovornosti, ki so s temi in drugimi darovi povezane. Dolžni smo jih gojiti in s hvaležnostjo posredovati. Moramo rasti, a le v svojo lastno korist. Bivanje v svetu nam nudi prostost v dobi, ko je večina naroda ne uživa. Ali ni naravno, da smo tedaj v svetu glasniki slovenskih teženj, da smo opora svobodoljubnim rojakom, ki se v domovini trudijo za človeka vredno življenje, da smo nepodkupljiva vest onim, katerih odločitev v SRS zadevajo usodo vsega naroda, da smo skozi nepretrgano vrsto let nosilci narodove demokratične tradicije in varuhi tistega dela zgodovinske resnice, ki je v domovini prepovedana?

Nismo pripravljeni obračati plašča po vetru. Čeprav bi nas isti sistem, ki nam je pred desetletji ogrožal življenje in nas hotel kasneje strahovati, danes rad pridobil za svojo verzijo narodne sloge, bodisi s

(Nad. na 2. str.)

Tihi so, tihi, zemlje grobovi

ali: Glinjski grobovi prosijo za spravo

Zdaj, ko se bliža božič in mir kar zveni od vsepovsod in zemlja že diha zimsko uspavanko, se kaj radi prebujajo glasovi, ki jim večnost odpeva s svojim mirom, neizprosno resnico. Kdo ve, koliko je grobov po širnem svetu in so na njih napisana slovenska imena naših rojakov. Razteple jih je po svetu. Morda so umirali z besedo na ustih: Moj dom, moj rodni kraj! Kdo ve, koliko je grobov naših rojakov, nihče ne ve zanje, ne za njihova imena, ne za spomin. Strelji so jih poglali v množične grobove. V krčih bolečine so umirali, in s smrtnim krikom: Domovina, moja Slovenija. V množičnih glinjskih grobovih počivajo naši neznanci, a vedno več je naših rojakov, ki obiskujejo ta kraj „sprave“. Nihče ne kali njihovega večnega počitka in miru, toda slednjega pretrse to skupno grobišče naših ljudi. Zdaj, ko bo božič in bo mir zvel od vsepovsod, naj se imena teh dragih neznancev vrnejo na naše domove, v našo večerno molitev, v naše kramljanje za zapečkom, za mizo naših dobrot... Mi pa jih sprejmimo, na stečaj jim odprimo vrata svojih domov, s polno majoliko ljubezni in spoštovanja jih sprejmimo, posadimo jih za mizo sprave, ob božičnem drevesčku in jaslicah zapijemo z njimi najlepšo pesem Svefa noč, blažena noč. Po meri naše odprtosti se bodo vrnili. Njihovi obrazi se bodo zasvetili v posebnem lesketu. V njihovih očeh, licih, v nasmehu bomo razpoznali oblišje Tistega, ki mu odpevajo verna srca ob božičnih praznikih: Božji nam je rojen Sin, veselimo se!

Ko bo pomlad naokrog in vas bo zvalila dežela onkraj Karavank, v našo lepo Koroško, k našim srčnim bratom in sestram, stopite v Glinje pri Borovljah! Na božji njivi boste med križi našli marmornato ploščo, v soncu se bo lesketala, morda bo-

ste našli na njej tudi šopek svežih rož, zagotovo vas bo pritegnil napis: „Tukaj počiva 16 beguncev iz Slovenije — 13 moških in 3 ženske — umorjenih 13. maja 1945 v Rajhmanovem gozdu.“ Zraven boste odkrili še en spominski kamen — za štirinajst padih partizanov. Kamna vas bosta spominjala na nedavno grozljivo preteklost, ko so množično ugašala slovenska življenja. Prav je, da vam vztrepetajo misli in vam dušo prevzame globoka žalost.

Še živijo Borovljani, ki vedo za to žalostno zgodbo. Mrtve partizane so odkrili kmetje okrog svojih domačij; naložili so jih na vozove ter jih prepeljali na pokopališče. Župnik Brunner je odpel zanje pogrebne molitve in jih skupaj s svojimi kmeti spoštljivo pokopal. Pogrebci, usmiljeni Samarijani, pri mrtvih niso našli drugih znakov kot verska znamenja: podobico, rožni venec ali celo molitvenik.

Povedali vam bodo še drugo zgodbo — Borovljani ali kmetje iz Otrovca. Begunec iz Slovenije so zajeli partizani ter jih 13. maja 1945 pobili v obcestnem gozdu nad Otrovco, potem pa so jih zagrebli v skupni grob. Na dan vseh svetih leta 1946 je glinjski župnik Arnulf Memmer s svojimi kmeti odkopal te grobove ter mrtve begunce prepeljal na pokopališče v Glinjah. Bilo je trinajst moških in tri ženske, med njimi mladoletno dekle — kakšnih petnajst let staro.

Poklonite se spominu vseh žrtev — brezimnih naših rojakov, ki jih je zadela vojna vihra! Mir božični naj bo z njimi, pokoj božjega vrta. Oba glinjska spomenika sta kakor dva prsta, ki kažeta v nebo, kjer so vsi združeni — po ljubezni tistega, ki je za vse ljudi prišel na svet.

Družina št. 18, 11. dec.

VINKO LEVSTIK — po telexu

Padec Mikulićeve vlade

Zadnji tedni leta 1988 so bili v znamenju popolne krize in krčevitih iskanj poti iz nje. Tudi Milošević se je moral s svojimi somišljeniki umiriti, čeprav srbsko časopisje še naprej ustvarja medijsko vojno proti Sloveniji. Prebivalstvo južnih republik živi v bedi, ki je zajela že tudi Slovenijo.

Zato ni prav nič čudno, da so se ob popolni politični nemoči ZK, SZDL itd. pojavile težnje po organiziranju političnih strank. Kmečka zveza s sposobnim in radikalnim predsednikom Ivanom Omanom se je ustanovila že spomladi v takšni naglici, da komunisti niti prav reagirati niso uspeli. Bavčarjev Odbor za varstvo človekovih pravic zaenkrat sicer ne gre v politično širino, vendar si pripravlja politični teren po celotni Sloveniji z ustanavljanjem podoborov, vendar striktno vztraja v svoji avtonomnosti izven SZDL. Nekoliko drugače je z bodočima novima „strankama“: Slovensko demokratično zvezo in Socialdemokratsko zvezo Slovenije, ki morata sprejeti okvir SZDL, če hočeta biti legalni ter se tako tudi izmakniti represiji, vendar se ob tem „vstopu v SZDL“ veliko govori tudi o nujni odpravi te „copate partije“.

Ob vsem tem se je tudi že začutila težnja komunistov, da si ustvarijo lastno „opozicijo“ in sicer prav Socialdemokratsko zvezo Slovenije, ki je kadrovsko dosti šibkejša od Slovenske demokratične zveze, vendar bi ji naj s svojo populističnostjo odjedala politični prostor.

Zadnji teden starega leta so Slo-

venijo spet začele pretresati stavke. Najdražja je bila stavka železničarjev, ki je za dva dni ohromila potniški in tovorni promet. Veliki stavki sta bili v kranjski Iskri kibernetiki in v novomeškem EMV; podobne pa še v Peku Tržič, Emo Celje, Primate Maribor in še na več krajih. Vse stavke so posledica obubožanosti prebivalstva, ki bo vedno večja, saj je za januar že napovedana vrsta rigoroznih podražitev (npr. stanarine za 66, prevoz za 32, ogrevanje za 40, plin za 45 odstotkov).

Zvezni proračun naj bi za leto 1989 znašal že fantastična vsota 21 tisoč milijard dinarjev, kar je za 169 odstotkov več kot letos, vendar obubožane republike teh dajatev nikakor več ne bi zmogle. In prav ob tem povečanju, ki je posledica vratolomne inflacije in vedno večjih apetitov vojske, je 30. decembra končno padla Mikulićeva (preveč ideološka) vlada. Pred Mikulićem bi moral leteti še kdo drug, predvsem predsedstvo Jugoslavije in predsedstvo ZKJ, kjer je pravo leglo vsega zla.

21. decembra je vojska končno uradno sporočila, da je Ljubljansko armadno območje (LAO) ukinjeno. Odslej slovensko ozemlje pokriva poveljstvo v Zagrebu. Vojska je ukinjanje LAO prikrivala vse od pomladi, ko so o teh namelih pričurila je javnost prve novice, sama pa je spregovorila, ko je ukinitve bila že izvršena. Kaj vse pomeni prenos poveljstva iz Ljubljane v Zagreb, se še ne ve, vendar bo odslej slovenska

MIMO DNEVNIH NOVIC...

(Nad s 1. str.)

pomočjo narodnih gesel bodisi s podporami vseh vrst, vemo, da človekova svoboda ni deljiva. Delna svoboda je delna nesvoboda.

Kljub temu, da se zavedamo kritičnosti obdobja, ki ga kot narod sodimo življamo, ne smemo biti lahkoverni. Videti hočemo, kdaj bodo oni, ki so sistematično uporabljali povsod po svetu laž in prisilo kot sredstvo za doseg in ohranjanje absolutne oblasti, v resnici pričeli odstopati od svojega totalitarnega modela. Prav dobro pa se zavedamo, da čas teče in da nam trdovratnost režima lahko zapravi priložnost za slovensko vključitev v družbo svobodnih evropskih narodov.

Priče smo komunističnega poloma v Sloveniji in drugod po svetu. V obdobju, ko se zde te vrste totalitarizma manj grozeči, ker ne morejo več prikrivati svoje praznine, pa tudi ker jih ponekod lepšajo propagandni aparati ne le vzhoda marveč tudi zahoda, se včasih lahko prikrade dvom: ali bi se morali mi v čem spremeniti, zdaj ko propada komunistični sistem, proti kateremu smo se borili in o katerega škodljivosti smo bili in smo prepričani? Vendar sistem ne zasluži usmiljenja; ker ne spoštuje človeka, nosi v sebi od vseh početkov kal razkroja. Ne škodoželjnost, zdrava pamet nam narekuje, da se držimo čim dalj od potapljačice se ladje, če hočemo resnično pomagati rojakom, žrtvam pošastnega brodoloma, ki lahko traja še leta. Prav pa je, da smo naklonjeni in odprti do vseh, ki razočarani zapuščajo komunistično utopijo ter s spoštovanjem do drugače mislečih rojakov iščejo pot v smeri resnične demokracije.

Totalitarizem, ki je hotel uničiti vse duhovne in narodne vrednote, se skuša zdaj reševati pred propadom z gesli duhovne svobode in narodnih koristi, čeprav je v dejanjih daleč od tega, kar oznanja. Po desetletni izkušnji mu večina rojakov v domovini ne verjame več. In mi? Čeprav si želimo, da bi bilo v našem narodu kmalu konec nespravljivih nasprotij, moramo vztrajati, ker vemo, da kot vsak totalitarizem tudi ta, ki vlada nad našo domovino, ni manj nevaren, kadar po sili razmer nadomešča strahovanje s korupcijo.

Dokler je v neki državi oblast skrbno varovan monopol komunistične partije, toliko časa ni verjeti njihovim obljubam o demokratizaciji. V sistemih, kjer ni nobene moralne vsebine, obljube nimajo vrednosti. Spremembe je mogoče izkazati le z dejanji.

Nekateri slovenski komunisti bi se radi prikazali ljudstvu kot nekake žrtve jugoslovanske partije. Takih trditve ni jemati resno. V Sloveniji je pričela državljansko vojno KPS in slovenski komunisti so bili med revolucijo in po njej po lastni iniciativi dosledni likvidatorji svojih realnih in potencialnih nasprotnikov. OF je bila taktični izum slovenskih komunistov, pa tudi jugoslovanska „samoupravnost“ nosi slovenski pečat ter nas je zato lahka sram, da je iz našega naroda zrasel tako površen „konstrukt“. Zveza komunistov Slovenije, ki je le preimenovana KPS, je tudi danes edina odgovorna za položaj v Sloveniji, pa čeprav še takó vneto kaže s prstom proti vzhodu.

Izjave vrhovnih predstavnikov slovenske socialistične republike, ki obljublja demokratizacijo in tržno gospodarstvo, pa ne store ničesar, kakor da bi se morali boriti s kako opozicijo, bi bile smešne, če ne bi ljudje nanje naselili. Malokdo se vpraša, kaj pomenijo take neodgovorne izjave; ali zgovorni oblastniki nimajo dovolj moči, da bi storili po svoji volji, ali pa niso zadosti demokratični, da bi odločitve prepustili ljudstvu?

Če ne morejo delovati zaradi neke notranje opozicije, potem v resnici vlada ta nevidna opozicija v partiji in so vidni oblastniki le lutke. Čemu naj bi bili deležni naših simpatij? Gre pač za oportuniste, ki branijo s privilegiranih položajev le svoje koristi.

Res, sedanja generacija komunistov ne verjame več v Marxa. Vendar dokler vlada, kakor da bi marksistične trditve držale, se položaj v praksi ni spremenil. Že zdavnaj so se odpevali Stalinu, ki najbi bil

kriv vsega hudega. Vendar ali so popravili krivice, ki so jih storili v njegovem imenu? S stalinističnimi metodami so si priborili oblast, ki jo hočejo ohraniti v nedogled, če treba z novimi metodami. Ker pa smo že dolgo nasprotniki komunističnega družbenega nauka in sistema, nas njihovo spreminjanje metod ne bi smelo preveč ganiti.

Taktika zavračanja krivde na nekoč „nezmožljive“ vodnike revolucije je po vsem komunističnem svetu enaka. Ljudje naj bi mislili, da je bil slab Stalin, ali Hruščov, ali Brežnev, ali Tito, ali Kardelj, ali kdorkoli, ne pa partija s svojo ideologijo, od katere prerokovi skušajo reševati vsaj Lenina. Tudi med Slovenci bi se verjetno iz komodnosti še vedno nekateri zadovoljili s kakim grešnim kolozom pa reševali sistem, ki naj bi potreboval po njihovem mnenju le malo „humanistične kozmetike“. Mi nismo pripravljene sprejemati osnovnih zmot in socialne gnobe, ki se je nabirala v komunistični družbeni upravi, pa čeprav jo poškopje z vsemi dišavami humanizma. Za kristjansko pa pomeni iskati si prostor v krivičnem, dekadentnem, preživelem in nenaravnem sistemu več kot navivnost. To je nemoralno. Zlo je namreč v bistvu tega družbenega umotvora in ne le v sredstvih, katere uporablja.

Smó del slovenskega naroda, ki živi v političnem eksilu in ki ni nikdar klonil pred komunističnim režimom. Ko bodo znanaki gledali na ta del narodove zgodovine, bodo lahko s ponosom ugotovili, da je del Slovencev v letih preskušnje ohranil notranjo in zunanjo svobodo, četudi za ceno velikih žrtev. Zavržena je pravljica o hlapcih in gužnjih. Slovenci smo narod svobodnjakov.

Ne bomo presojali zadržanja posameznih rojakov, ki še niso odvrgli „rdeče knjižice“ ali ki sodelujejo s totalitarnim režimom in njegovim predstavniki. Naj opravijo s svojo vestjo. Vendar po štiridesetih letih idealizma ne bomo pustili, da bi nam solili pamet oportunisti, pa čeprav govore brezhubno slovensčino.

V Sloveniji žive tisoči skritih junakov, prepričanih demokratov in zvestih narodnjakov. Ko bodo ti svobodni, ko bodo lahko brez strahu po vsej Sloveniji uveljavljali svoje prepričanje, ko se bo vsak rojak zavedal, da ne potrebuje več dovoljenja za poglabljanje v narodovo zgodovino in za odkrito javno delovanje, ker je to njegova pravica, ko bo slovenski zakon enako in dosledno ščitil pravice vseh državljanov in ko bodo vsi zgodovinski in kulturni sadovi emigracije na razpolago slovenskemu ljudstvu, tedaj bomo mi odrešeni trde tlake na ledini slovenskega političnega zdomstva. Ne prej!

Vodniki slovenske partije se verjetno spominjajo Trockijeve trditve, da je revolucija „udarec s pestjo v

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Prazniki so za nami. V teh dveh tednih, ki sta pretekla od našega zadnjega „opazovanja“, se je dogodilo precej novosti. A obenem vsak dan, ki poteče, daje dogodkom že neko „zgodovinsko perspektivo“, kar je bilo včeraj važno, je danes že izgubilo svoj blesk. Ni da bi soglašali s pokojnim Borgesom, ki je trdil, da bi morali „dnevnik izhajati le enkrat na leto“. A nekoliko „odmaknjenosti“ bi vendarle morali doseči ob vsakem dogodku, ob vsaki novici. A pretiravanje je stara časnikarska bolezen. In čeprav star pregovor trdi, da „novo leto — novo življenje“, dobro vemo, da se leta spreminjajo, marsikaj pa ostane pri starem, zlasti če gre za naše napake in pogrške.

NI SPORAZUMA

Nahitro torej pogledimo ta dva tedna, ki sta pretekla med praznovanji in „apagovanji“. Kajti „apagón“ (slovar prevede kot „nenadno ugasnjenje električne razsvetljave“) je značilnost konca 1988 in začetka 1989. K temu problemu se bomo še povrnili, ker je prispevka argentinskega položaja. A danes nas bolj zanima trenutna rešitev vojaške zadeve. Po dogodkih vojaškega upora v Villa Martelli je bilo veliko vprašanje vseh opazovalcev (in celotne javnosti), ali je obstajal sporazum med vlado in uporniki, ali tega sporazuma ni bilo.

Kaj bistro je v naslovu tukajšnji levičarski dnevnik zapisal, da „sporazuma ni, a njegove točke se vestno izpolnjujejo“. Svoj čas smo na tem mestu zapisali, da se vlada res ni pogajala z uporniki, ker vlade ne uporniki ne „zvesti“ niso imeli na mar. Dogovor je obstajal med vojaškimi frakcijami, ki so ga potem vsilile vladi.

Tako je laže razumeti hitre povišice vojaških plač, vladne slavospeve vojski, in končno odstop v obraz paralitika“. Trocki se je v marsičem zmotil, a revolucijo je poznal.

Danes so izraziti paralitiki v slovenskem narodu prav komunisti. Pazijo naj, kajti ljudstvo so skozi pol stoletja učili dvigati pest. Mi zdomci ne želimo nasilnih pretresov v Sloveniji, ker visoko cenimo življenje. Vendar če komunistično vodstvo ne najde hitro primerne načina, kako preiti v resnično demokracijo, naj se ne čudijo, če bodo začutili na lastnem obrazu Trockijevo napoved.

Lahko se tedaj zgodi, da bodo proti svoji volji postali dnevna novica svetovnega tiska...

hovnega poveljnika generala Caridija. Medtem je še predsednik sklical „legislativno zbornico“, to je, skupno zasedanje senata in poslancev. Tam je obrazložil vojaški problem, pozval na obrambo demokracije, priznal, da se vojski godi krivica, a obenem zatrdil, da ni mogoče iti preko prekrškov, ki so bili storjeni v protiverilski vojni. Govor je bil stvaren in pozitiven, in nekateri so trdili, da je bila edina njegova napaka, da bi ga moral predsednik izreči — pred petimi leti.

Sprememba na vojaškem vrhu ni bila preveč travmatična. Caridija je nasledil general Francisco Gassino, ki sicer ni po volji nezadovoljnih vojaških sektorjev, a tudi ni bistveno osporovan. Pozitivna plat tega imenovanja je, da vojska ni bila „obglavljena“. Le kaka desetina generalov je morala iti v pokoj zaradi teh imenovanj in sprememb. Zaenkrat se je vrnil mir. Koliko časa bo trajal? To bistveno odvisi od vlade in njene politike do vojske.

OGROMNI OMNIBUS

Ko so pričela pogajanja za zvezno pomoč provincijskim financam, niti radikali niti peronisti niso jasno videli izida. Počasi se je panorama jasnila in pred očmi javnosti se je pokazal ogromni „omnibus“. Zakaj ta beseda? Morda zaradi latinskega izvora, ker zajame „vse“; ali pa zaradi popularnega izraza za mestno vozilo, na katerega se tudi vsi povzpejo. „Omnibusni“ zakoni so stara praksa v Argentini. Bili so v modi za časa prve in druge Peronove predsedniške dobe. V enega teh omnibusov je svoj čas Perón vtaknil prvi zakon o razporoki...

To pot je bilo pogajanje še bolj široko. Pomoč provincam v zameno za potrditev lanskega in predlanskega proračuna. (Predlanski proračun je bil dejansko potrjen. Treba je bilo legalizirati „izredne izdatke“, neke vrste nadpovprečno legalno zapravljanje.) V ta omnibus je spadala nova davčna zakonodaja, ki je obenem nekaterim provincam pristrižila industrijske privilegije. Končno so v isti paket spravili tudi zakon socialnega skrbstva in novi zakon zdravstvene varnosti.

A ob tem „omnibusnem“ zakonu in teh labirintskih pogajanjih, še dvojna zanimivost. Prva: v ta skupek „daj-dam“ je padej tudi proračunski zakon province Buenos Aires za leto 1989. Buenosaireski guverner Cafiero (obenem tudi predsednik peronistične stranke) je bil eden glavnih mentorjev sporazuma. On ima v provinci podobne težave kot radikali v

državi: nima večine v provincijskem kongresu. Zato mu radikalni poslanci niso hoteli odobriti proračuna, dokler ne bi peronistični poslanci odobrili narodnih vladnih zakonov.

Druga točka pa se tiče načina, ki ga je vlada uvedla za pomoč provincam: dvoje novih državnih bonov bo nabralo potrebne fonde za pomoč notranosti. Z odobritvijo teh bonov je peronizem dejansko v celoti spremenil svoje stališče. Doslej je ostro kritiziral vladno postopanje v tej zadevi. Posamezni boni predstavljajo kruto zadolževanje vlade na domačem trgu. Notranji dolg seveda še ni podoben zunanemu, a če bomo šli tako naprej, ne bo za onim dolgo zaostajal. Peronizem, ki je doslej v celoti kritiziral „festival bonov“, ki je bistveno nemoralen, je končno odobril to postopanje, in se z njim okorišča. Kaj je temu vzrok? Ali nevzdržen položaj v provincah? Ali pa možnost, da pridejo letos na vlado, in namen, nadaljevati s temi finančnimi postopki?

ENAKO IN VENDAR RAZLIČNO

A te spremembe položaja (in mišljenja) so že vsakdanja stvar v peronizmu. Odkar je Menem predsedniški kandidat, se ni čuditi, da en dan slišimo belo, drugi dan pa črno. Škandal je nastal, ko je isti teden predlagal, naj se zaplenijo angleška posestva v Patagoniji kot represalija za malvinsko okupacijo, nato pa zatrdil pogajanja z Angleži brez pogoja suverenosti nad Malvini.

„Salariazó“ je bilo drugo geslo, ki je izgubilo svojo moč. Najprej je bilo vzeto dobesedno: izredno hitro povišanje plač, ali kupne moči delavskih plač. Nato smo zvedeli, da lahko ta „hitrost“ traja dve leti, in da je pogojena močnemu zvišanju notranje proizvodnje.

Te dni pa nas je Menem presenetil s trditvijo, da peronizem nima več namena oklicati „moratorije“ v zadevi zunanjega dolga. Moratorij, enostranska začasna odpoved plačevanja zunanjega dolga, je bilo eno najbolj blestečih gesel peronističnega kandidata. Dolg je treba plačati, spremeniti „je treba metode“, je zatrdil Menem, in tako pokopal še zadnje upe kakega sporazuma z levico. Obenem se levica veseli, saj je ostala edina sila, ki še razglaša v svojih programih oklic moratorija. Znova nekaj glasov manj za Menema, katerega program (kateri program?) je vedno bolj podoben programu radikalne vlade. Po potrditvi finančnega sistema bonov, kakšna je še razlika med peronisti in radikali?

Ostaja še ena, bistvena razlika: pogled na kulturo in kulturne vrednote. In morda še druga: duhovne in ideološke vrednote. A tudi v tem se včasih vprašamo, kolikšna je prepričanost in koliko le stvar navade. Kajti ni vse zlato, kar se svetli, ne vse res, kar se deklamira.

Večstrankarski sistem? Ja, prosim

Mladina se je zadnjem merjenju javnega mnenja lotila empiričnega preverjanja odnosa Slovencev do političnega pluralizma in večstrankarskega sistema. Ob tem smo pričakovali visoko abstinenco na zastavljena vprašanja. Dobljeni rezultati so presenetili tudi največje optimiste. Procent abstinence se giblje v obsegu, ki ga dobivamo pri najbolj vsakdanjih vprašanjih. Najprej smo našim respondentom zastavili splošno vprašanje o smiselnosti in potrebnosti uvajanja večstrankarskega sistema. Kot je razvidno iz tabele 1. je kar 79% opredeljenih mnenja, da je večstrankarski sistem potrebno uvesti. Prepričanje negativno kolerira s starostjo (t.p. starejši kot so bili respondenti, manj enoznačno so se opredelili za prvo opcijo). Vendar se pri starejših ne dvigne bistveno procent tistih, ki so proti uvajanju večstrankarskega sistema, ampak jih je več brez mnenja. Slednje se da vsaj delno razložiti s splošno višjo tendenco starejših respondentov, da se ne izjasnujejo. V starostni kategoriji 15 do 24 let nihče ni odklonil potrebnosti uvajanja večstrankarskega sistema. Precejšnje razlike nastopajo glede na delovno aktivnost. Izrazito najnižji procent za prvo opcijo zasledimo pri kmetih (spet na račun neizjasnjevanja) ter pri upokojenih, ki v

najvišji meri odklonjajo smiselnost in potrebnost uvajanja večstrankarskega sistema.

Na vprašanje o posledicah morebitne vzpostavitve večstrankarskega sistema (tabela 2) je 48% opredeljenih mnenja, da bi to pomenilo izboljšanje gospodarske situacije in več demokracije v političnem življenju. Značilni so odgovori najmlajše starostne kategorije (15-24 let), ki je veliko manj optimistična in se je v največji meri odločila za četrto možnost; torej, da to ne bi pomenilo avtomatskega izboljšanja stanja, ampak bi se zgolj ustvarili pogoji za razreševanje krize. Podobno menijo tudi predvsem uslužbenci z višjo in visoko izobrazbo in obrtniki.

Zanimivi so odgovori na tretje vprašanje (tabela 3), kjer so rezultati veliko manj homogeni. Namreč respondenti so nihali med možnostjo, da bi stranke organizirali na vsejugoslovanskem nivoju ali pa znotraj posameznih federalnih enot. Ob precejšnji abstinenci so odgovori rahlo v prid oblikovanju strank znotraj republik. Mlajši (15 do 24 let) ter starejši (55 let in več) se bolj navdušujejo nad republiško opcijo kot srednja generacija (25 do 54 let). Nad republiško varianto večstrankarskega sistema se najbolj navdušujejo tudi študenti in obrtniki med tem ko se delavci (PKV,

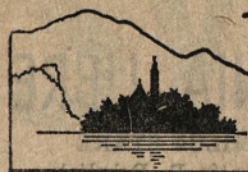
KV, VKV) nekoliko bolj navdušujejo nad jugoslovansko varianto.

Najbolj atraktivno je izpadlo četrto vprašanje, v katerem so dali respondentom na razpolago nekaj najbolj tipičnih evropskih parlamentarnih dežel. Pokazalo se je, da Slovenci dokaj dobro poznajo te stranke in njihove programe. Malo je tudi tistih, ki so se odločili za katero drugo od ponujenih. Le izjemoma so se pojavljale preference naših substitutov za stranke (npr. kmečka zveza, zveza razumnikov). Kot je razvidno iz tabele 4, se komunisti na tej javnomnenjski simulaciji parlamentarnih volitev niso najbolje odrezali. Dobil so le 7,3% glasov (ali 9,6% opredeljenih). V vzorcu je bilo skupno 9,4% komunistov (od tega 1,4% takih, ki nameravajo v kratkem izstopiti). Vendar, ta relativna usklajenost procenta komunistov v vzorcu in procentom dobljenih glasov ni na račun sedanjih partijcev, samo 40% sedanjih komunistov bi v večstrankarskem sistemu oddalo svoj glas za komuniste! Dalo bi jim ga tudi 4,7% nekomunistov. Nihče od sedanjih komunistov, ki želijo izstopiti (glej tabelo 5) in bivših komunistov jim po naših rezultatih ne bi dal svoj glas. Nekoliko več glasov bi dobili med upokojenici in starejšimi respondenti.

Kot je razvidno iz tabele 5, so najmočnejša stranka slovenskega parlamenta socialdemokrati, sledita pa jim krščanski demokrati in „zeleni“. Če neopredeljene respondente

štejemo kot abstinate volitev, potem izračun pokaže, da bi bila najbolj realna sestava vlade (na Mladinih volitvah) v koaliciji med najmočnejšo stranko — socialdemokrati — (35% vseh oddanih glasov) in „zelenimi“ (19% vseh oddanih glasov). Druga najmočnejša stranka — krščanski demokrati (25% vseh oddanih glasov) nima s kom možnostmi delati koalicije, saj je njihov naravni zaveznik — liberalci, ostal na evropsko tipičnih 7,7% oddanih glasov.

Velika rdeča-črna koalicija ni verjetna, ker je glede na strukturno analizo volilcev slovenska socialdemokracija bolj leva od evropskega povprečja. Zato bi se koketiranje s črnimi negativno obrestovalno na naslednjih volitvah. Ignoriranje zelenih, ki so po strukturni analizi volilcev zelo širokega razpona, pa bi prav tako imelo negativne posledice. Pa tudi evropske izkušnje kažejo, da se slabo obnesejo koalicije dveh močnih strank. Od kod so dobili socialdemokrati svoje glasove? Nezanemarljivo je delež sedanje skupščinske večine — komunistov. Kar 46% sedanjih ali bivših komunistov jim je oddalo svoj glas. Sicer pa so slovenski socialdemokrati stranka srednje in mlajše generacije intelektualcev, industrijskih delavcev in študentov. Zeleni so stranka tipična za najmlajšo generacijo volilcev, študentov, srednješolcev in — kar je zanimivo — obrtnikov. Krščanski demokrati — kot najmočnejša opozicijska stranka slovenskega parlamenta

NOVICE IZ SLOVENIJE

POSTOJNA — Nova bolnišnica za ženske bolezni in porodnišnica je začela delovati. Najprej so preselili porodniški oddelček in ga kmalu potem dejansko odprli s prvimi rojstvi. Bolnišnica ima v svojem zaledju 76.000 prebivalcev in računajo, da se bo v njej rodilo približno tisoč otrok na leto.

LJUBLJANA — Slovenska bibliografija je stopila v dobo informatike. Narodna in univerzitetna knjižnica je s sodelovanjem mariborske univerzitetne knjižnice pričela izdajati s pomočjo računalnikov bibliografijo in letni register z naslovi knjig in avtorskim kazalom. Vsako leto bodo izšle štiri številke, a vse le za tekoče leto; za nazaj zaenkrat ne bo mogoče izvesti te novice, ker ni denarja za tako delo. Ker se držijo treh meril: slovenski avtor, slovenska založba in slovenski jezik, bo zanimivo zasledovati, če bodo vse zamejske in zdomske publikacije tudi prišle v ta seznam.

MARIBOR — Slavisti so se na letošnjem zborovanju spomnili generala in pesnika Rudolfa Maistra. O njem so spregovorili predsednik Slavističnega društva Jože Toporišič, predsednik združenja borecev za severno mejo Zmago Porekar, o pesniških zbirkah pa Franc Zadravec. Na sporedu je bila tudi kratka proza Stanka Majcena, mariborski rojak rojen pred točno sto leti.

LJUBLJANA — Slovenska akademija znanosti in umetnosti je dobila obisk delegacije beloruske akademije, ki si je ogledala več njenih institutov. Podpisali so tudi nekaj sporazumov o skupnem znanstvenem sodelovanju.

PORTOROŽ — Pravniki, kakih sedemsto, so se zbrali na svojem sedmem zboru. Lotevali so se tudi razprave o ustavnih spremembah. Precej govora je bilo o večji samostojnosti družbenih subjektov in širitev svobodnih in pravic, o človekovih pravicah in zmanjševanju zmoglosti državne intervencije.

LJUBLJANA — Zlata lira je priznanje Zveze društev glasbenih umetnikov Jugoslavije. Vsake štiri leta ga podelijo najuglednejšemu glasbeniku; letos je doletela ta čast dirigenta Antona Nanuta, dirigenta Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana.

LJUBLJANA — Cigarete so se podražile: najdražje (Dunhill, Marlboro, Camel, Winston) stanejo 4.000 din, Filter drina 1.200 din, najcenejše pa so po 500 din. (1 dolar — 3.811 din)

LJUBLJANA — V Moderni galeriji je Kitajska omogočila razstavo 150 likovnih stvaritev stotih sodobnih umetnikov iz dveh kitajskih pokrajin.

LJUBLJANA — Prva strokovna šola

za lesno industrijo s slovenskim učnim jezikom je začela delovati pred sto leti v Ljubljani. Pred njo je vredno omeniti obrtno šolo, ki so jo leta 1810 odprli Francozi; eden izmed oddelkov je bil mizarški. Šest let pred ljubljansko pa je bila ustanovljena enaka šola v Kočevju, a v nemškem jeziku.

SEŽANA — Škocjanske jame so bile vpisane v seznam svetovne dediščine, ki ga sestavlja UNESCO. Vendar bo vpis polnoveljavjen šele dve leti, v tem času pa morajo biti izpolnjene nekatere obljube, ki so jih pobudniki vpisa dali tej svetovni organizaciji. Med njimi je najpomembnejša zmanjšanje onesnaženosti Reke, za kar je treba čimprej zagotoviti denar in pričeti z deli. Tudi razširitev komercialne izkoriščenosti okolja je potrebna in večje vključevanje okolčanov v te naloge.

LJUBLJANA — Tri leta je že v veljavi zakon, po katerem se morajo avtomobilski vozniki privezati z varnostnim pasom, pa občasne kontrole pokazale, da le tretjina voznikov uporablja pas. Med neuporabniki je največ moških, saj je kontrola pokazala, da se ženske bolj zavedajo važnosti tega vozniškega pripomočka.

UMRLI SO OD 14. DO 21. OKTOBRA 88:

LJUBLJANA — Jože Zalar; Milan Fajdiga; Srečko Gostinčar; Mirko Obid; Jožica Tomazin roj. Mlačnik, 81; Cecilija Pečnik; Mija Rems; Anton Šparovec; arh. Milan Arnez; Mika Kristan roj. Vojska; Ivanka Hribar; Jakob Vrhovnik; Franc Martinčič, 89; Niko Matul; Viktor Trček; Avgust Pavle; Milan Strah; Franc Pišljak; Katja Tomažič; Kristina Kladnik-Petrič roj. Blažič dr. Ivan Kopač; Leon Keršič st.; Ana Berlan roj. Gradšar; Vida Zgajnar; Franc Košir (Smrajčev ata), 68; Jože Končar, 88; Jožefa Grjol; Stane Zrimec; Ivan Gaber, 76 dr. Marjan Kveder; Ivan Pavčič, 92; Jože Gradšar; Edvard Kragelj; Franc Kocjan, 96; Slavko Sotošek; Marica Krašna, 85.

RAZNI KRAJI — Marija Urbančič (Micka Jadrtova), Il. Bistrica; Marija Urbas, Rakek; Alojzija Filipič, 64, Sevnica; Anica Terglav, Laško; Pepca Bregar roj. Srebo Gabrovka; Helena Kurmanšek, Dol pri Domžalah; Angelca Pogacnik roj. Juhant, Kamnik; Elizabeta Zupančič, Višnja Gora; Mihael Kmetič, 89, Mengeš; Viktor Kos, Idrija; s. Frančiška Škrbec, Bled; Karolina Jurkovišek, Celje; Maksimilijana Bartol roj. Breskvar, Sodražica; Kamilo Podlogar, Hrastnik; Vito Lenac, 64, Radovljica; Vinko Stremelj, Medvode; Jaka Štrubelj (Cestarjev Jaka), Grosuplje; Alojz Skubic, Stična; Aton Maticič, Ivanje selo; Jožefa Turšič roj. Kavčič, 88, Vrhnika; Franjo Oblak, 81, Črnomelj; Marija Draginc roj. Gazdova, Novo mesto; Magda Zabukovec, Videm-Dobrepolje; Janez Stibilj, Senožec; Marija Zakrajšek roj. Oražem, Kramplje na Blokah; Manko Golar, Gor. Radgona; Katarina Erjavec roj. Rus, Plešivica; Ivana Glava, 92, Stična; Pepca Rakun, Radmirje; Silvester Krašovec, Pridvor pri Koprju.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnosti

Krsti: Krščen je bil v cerkvi San Isidro Labrador Matija Aleksander Bidone, sin Gustava in Lučke roj. Voršič. Botrovala sta Marjana Truden in Luis Ensink.

V župnijski cerkvi fatimske Marije je bila na božič, 25. decembra, krščena Monika Aleksandra Kinkel, hčerka Nartaja in ge. Marije roj. Novak. Za botra sta bila Franci Novak in Tinka Krštof. Krstil je dr. Franc Gnidovec.

Dne 1. januarja 1989 je bil krščen v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi Damijan Matija Čampa, sin Jožeta in Marte roj. Šmalc. Botrovala sta Marjan Čampa in Marija Mehle. Krstil je g. Janez Petek CM.

Dne 1. januarja 1989 pa je bila krščena v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Gabrijela Kristina Qualizza, hčerka Gabrijela in Kristine roj. Jereb. Botrovala sta Lučka Jereb in salezijanski bogoslovec Tone Qualizza. Krstil pa je delegat Alojzij Stare.

Vsem srečnim staršem iskrene čestitke!

Poroke: V soboto, 10. decembra sta se poročila v cerkvi Señor de los Milagros v Moronu Marko Urankar in Virginia Aguirre. Za priče so bili njuni starši. Poročni obred je opravil g. Himmelreich. V župni cerkvi Ntra. Sra. de la Guardia v Floridi sta sklenila zakonsko zvezo Miha Aljančič in Ana Maria Otero. Za priči sta bila nevestin oče Reinaldo Otero ter ženina mati Francka Aljančič roj. Borštnar. Poročne obrede je opravil ženinov stric Matija Borštnar.

V cerkvi sv. Miklavža v San Justo sta med poročno mašo sklenila zakonsko zvezo inž. Miha Kociman in učiteljica Olga Dolenc. Za priči sta bila ženina mati Ivana Kociman roj. Škulj ter nevestin brat Jože Dolenc. Poročne obrede je opravil žpk. Matija Borštnar ob asistenci dr. Filipa Zaklja in žpk. Antona Pintariča.

Novoporočencem iskrene čestitke!

Smrti: Umrla sta Marjan Pograjc st. iz Castelarja in Martin Maček v Villa Luzuriaga. Naj v miru počivata!

Nova diplomantka: Končala je študije na „Universidad Argentina de la Empresa“ in postala „lic. en relaciones industriales“ Verica Beltram. Čestitamol!

Nova diplomantka: Dne 22. decembra je končala študij na INSPREE — Instituto Nacioal Superior del Profesorado en Educaci ón Especial ter postala profesorica za slepe Andrejka Vombergar. Želimo ji veliko sreče!

NOVICE IZ ROŽMANOVEGA DOMA

30. oktobra nas je obiskal rojak hotelir iz Gorice Vinko Levstik. Ob prijateljskem kosilu v prijetni družbi članov odbora in zavetiščnikov se je gospod Levstik srečal z mnogimi starimi prijatelji.

Ogledal si je Rožmanov dom ter se doživeto zanimal za potrebe in nujne dopolnitve, ki so predvidene v poslopju. Za vse je bil prijatelj Levstik zavzet in obljubil znatno pomoč temu domu potrebnih.

4. decembra smo imel vsakoletno, že tradicionalno predbožično slavje s sv. mašo in prijateljskim kosilom.

Dobri Bog nam je naklonil izredno lep pomladni dan, vendar udeležba ni bila tako številna, kot smo je vajeni, kajti istočasno je bila srebrna maša v San Martinu.

Odbor doma čuti dolžnost velike zahvale vsem sodelavcem, posebno pripravo krofov kuharicam in mladini, ki je stregla. Prisrčna zahvala Zvezi žena in mater, ki je priredila „božični štant“, za pomoč Rožmanovemu domu.

Sredi decembra nas je obiskal rojak Albert Čuk, industrialec, in podaril domu profesionalni nebulizator in ventilatorje tovarne CVJ, za kar smo mu iz srca hvaležni.

Na odborovi seji pa nas je počastila s svojim obiskom ga. Sušteršič iz Hamiltona. Prinesla nam je pozdrave rojakov s severa ter znatno finančno pomoč.

Vsem tem našim dobrim prijateljem, ki jim je ljubezen do bližnje-

ga največja zapoved tudi v dejanju, v imenu potrebnih Rožmanovega doma iskren Bog plačaj!

Odbor

BARILOCHE

Miklavž za zaključek slovenskih tečajev. — 10. decembra nas je spet obiskal Miklavž in obdaril otroke. Preden smo doživeli prihod svetnika, parkljev in angelov, so nastopili učenci otroškega vrta in ljudske šole ter nam predvajali nekaj recitacij in petja. Potem so bile razdeljena spričevala slovenskih tečajev. Ljudska šola je imela 9 učencev, srednješolski tečaj pa so obiskovali štiri dijaki. Miklavž je držal lepo izdelan in verzificiran govor z lepimi in dobrimi nasveti, potem pa je razdelil pakete, ki so bili kot ponavadi isti za vse obdarovance.

Po Miklavževem odhodu se je razvil prijeten družabni večer.

VA

40 let Rožmanove šole

Slovenska osnovna šola v San Martinu, ki nosi ime našega pokojnega škofa dr. Gregorija Rožmana, je ena naših najstarejših šol. Že leta 1948 je pričel župnik Karel Škulj zbirati mladino za pouk verouka. Kmalu se je iz tega razvil pravi tečaj slovenščine, ki danes praznuje 40 let plodnega delovanja.

Glavno proslavo je Dom priredil v soboto, 10. decembra v svoji veliki dvorani, za to priložnost lepo okrašeni. Na slovesnost so bili povabljeni ne samo sedanji učenci s starši, ampak tudi vsi bivši učenci, učiteljski zbor in drugi gostje, ki so napolnili vso dvorano.

Najprej je vse povabljenega pozdravila sedanja voditeljica tečaja Katica Kovač Dimnikova, ki je nakazala zgodovino šole. Dejala je:

Lepo število katehetov in učiteljev je delalo v naši šoli v štiridesetih letih. Hvala vsem, ki so posredovali znanje in ljubezen mlajšim učiteljem, ki so izšli iz naših šol. Bog daj, da bi se mladi še naprej z ljubeznijo žrtvovali in učili v naših šolah in tako ohranjali Slovenijo v svetu.

Starši ste prvi učitelji svojim otrokom. Dokler boste skrbeli v svojih družinah za slovensko besedo in slovensko čutenje, bodo uspešno delovale tudi naše šole. Kaj nam pomaga skupina učiteljev, če ne bi imeli otrok, ki bi znali slovensko. Škof Rožman nas poziva, naj izrabimo vse žrtve za ohranitev slovenskega naroda. Bojmo se mehkužnosti, popuščanja; ne plavajmo s tokom, ker je lažje. Dvignimo glave, da se ne utopimo med neodgovorno množico

— so starejši volilci, kmečkega stanu in upokojnenci. Liberalci so stranka mlajših ljudi in — kajpak — obrtnikov!

Postavili smo tudi vprašanje o tem, koliko bi na splošnih volitvah dobili komunisti — ZK kot stranka. Glede na izid volitev je rezultat precejšen: 24,2% glasov. Zlasti so jih precejnevali tisti komunisti, ki so na splošnih volitvah vztrajali na svoji dosedanji identiteti.

Koliko je takšen rezultat Mladinih parlamentarnih volitev realen?

Rezultate nekoliko relativizira dejstvo, da Mladine splošne volitve miso upoštevale možnega prispevka liderjev posameznih strank in programov. Tako na primer isti volilci, ki so slabo preferirali komuni-

ste, sočasno visoko cenijo Kučana in Stanovnika. Če bi tako npr. Kučan nastopal kot lider Komunistov na splošnih volitvah, bi gotovo na sebe pritegnil nekaj dodatnih procentov. Ne ve se seveda tudi, kdo bi bili liderji socialdemokratov in ostalih strank in kakšen učinek na naš rezultat bi to imelo. Vsekakor pa ostane nesporno dejstvo, da so Slovenci najbolj naklonjeni socialni demokraciji. In ne nazadnje, kdo lahko garantira, da ne bi nekateri najbolj popularni komunisti postali v večstrankarskem sistemu socialdemokrati? In obratno, da se ne bi v katerem opozicijskem liderju prebudilo mladostno levičarstvo in bi vodil kakšno, inačiče evrokomunizma? Odgovori bodo jasni, ko bomo prešli od javnomnenjske simulacije volitev v

večstrankarskem sistemu, k dejanskim, ki jih Slovenci očitno vse bolj želijo. Pa ne samo želijo, dokazali so, da imajo dokaj natančno predstavo o strankah in izdelano svojo nazorsko in politično identiteto.

Dokler pa ostaja pri starem, lahko ponovimo tezo, ki smo jo v tem časopisu že zapisali: kolikor dlje bodo komunisti vztrajali (nelegitimno) na oblasti, toliko bolj se bodo stališča in nazori Slovencev premikali v desno.

Vlado Miheljak „Mladina“, št. 51; 9. dec.

TABELA 1
Ali menite, da bi bilo pri nas potrebno uvesti večstrankarski sistem, ali ne?

1 - da	63,9
2 - ne	15,1
3 - neodločeni	21,0

TABELA 2
Kakšne posledice bi imela vzpostavitev večstrankarskega sistema?

1 - izboljšanje gospodarske situacije	8,7
2 - več demokracije v političnem življenju	4,6
3 - izboljšanje gospodarske situacije in več demokracije v političnem življenju	37,9
4 - ne bi sicer pomenila avtomatičnega izboljšanja stanja, bi pa ustvarila pogoje za razreševane krize	18,3
5 - Sedanja kriza bi samo še poglobila	10,0
6 - ne ve, neodločen	20,5

TABELA 3
Kako bi bilo po vašem mnenju smiselno organizirati strankarski sistem v Jugoslaviji?

1 - tako, da bi stranke združevale članstvo in volilce na področju celotne Jugoslavije	31,1
2 - tako, da bi se stranke oblikovale znotraj republik	39,3
3 - ne ve, neodločen	29,7

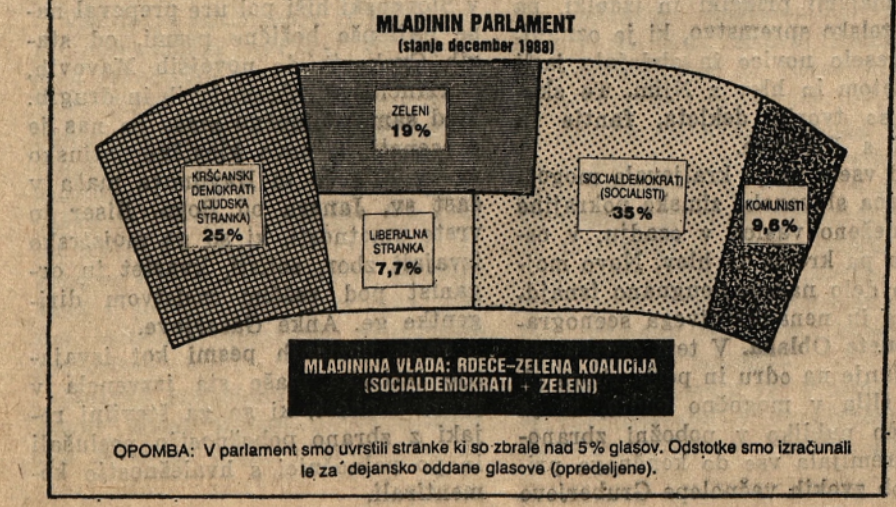
TABELA 4
Našteli vam bomo nekaj strank, ki se v državah zahodne Evrope najpogosteje pojavljajo v parlamentu. Za katero od naštetih bi vi oddali svoj glas, če bi bile te stranke organizirane tudi pri nas?

	(1)	(2)
1 - za komuniste	7,3	9,6
2 - za socialdemokrate	26,9	35,0
3 - za krščanske demokrate/ljudsko stranko	18,7	25,0
4 - za liberalno stranko	5,9	7,7
5 - za „zelene“	14,2	19,0
6 - drugo	3,2	—
7 - ne ve, nedoločen	23,7	—

(1) vsi anketirani (2) opredeljeni

TABELA 5
Ali ste član ZK?

1 - da, sem	7,8
2 - da, sem, vendar nameravam v kratkem izstopiti	1,4
3 - ne, nisem, vendar želim postati član	1,8
4 - ne, nisem, izstopil sem	7,8
5 - ne, nisem, nikoli nisem bil	81,3

V imenu nekdanjih učencev je Viktor Leber zatrdil, da bodo semena slovenstva, ki so jih v otroke vložili učitelji, obrodila bogate sadove, ko jih bodo ponesli v življenje. Zahvalil se je tudi staršem in učiteljem za trud, pa tudi Argentini, ki jim je dala vso svobodo.

Predsednica Doma Marija Keržičeva je nato razdelila knjižni dar vsem učencem — osem jih je bilo — ki so letos končali osnovno šolo in odhajajo v gimnazijo.

Nato je bil počaščen tudi sedanji učiteljski zbor, ki se mu je zahvalila predsednica staršev Marija Petkovšek; vsak je dobil šopek rož. Voditeljici tečaja Katici Dimnikovi pa so se zahvalili v imenu bivših učencev Helena Žužek in Janika Jensenovec; v imenu šolskega odbora Zedinjene Slovenije pa referent France Vitrih in Lenča Malovrh.

Gostje so se zahvalili tudi zbrani vsem, ki so jih počastili s ploskanjem.

Za konec pa so vsi zbrani zapeli himno Slovenije v svetu. S tem je bila svečanost v dvorani zaključena, vsi pa so bili nato povabljeni na prigrizek v gornjo, novo dvorano, kjer so si lahko še ogledali bogato razstavo slik iz zgodovine tečaja ter nekaj statističnih in imenskih podatkov.

MALI OGLASI

ARHITEKTI

Andrej Duh — načrti, gradnje in vodstvo del v Bariločah in okolici; nepremičninski posli. — P. Moreno 991, 5. nadstr. C. — 8400 Bariloche; Tel. 0944 - 24771.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Senk. T. E. 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sredo, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - T. E. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ZA DOM

POHIŠTVO: za jedilnice, spalnice, dneve sobe, moderno in angleški stil. Tine Kovačič. — T. E. 765-1682.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

SERVIS

Dolenc Lojze — popravila barvne TV, video-kaset, radio-snemalcev, kaset in avdio — Cerviño 3942, San Justo, T. E. 651-2176.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadra severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA RAMOS MEJIA. V pritličju poslopja Sloge, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure. T. E. 658-6574 — 654-6438.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Urađuje ob četrkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

Dne 19. decembra 1988 nas je zapustila po krajši boleznin v 83. letu starosti naša dobra mama, tašča in stara mama

Marija Brolih roj. Benda

Pokopali smo jo naslednji dan na lanuškem pokopališču. Zahvaljujemo se vsem gospem, ki so nam ob času njene bolezni stale ob strani in nam nesebično pomagale; redovnicam Doma sv. Vincencija kakor tudi vsem, ki so jo hodili kropiti. Zahvala gre tudi g. Jožetu Bokaliču za duhovno tolažbo rajni ter g. Janezu Petku za opravljene molitve, pogrebno mašo in vodstvo pogreba na njeni zadnji poti. Priporočamo jo v molitev.

Zalujoči: sin Ivan z ženo Lidijo, hčerka Anica z možem Marijanom, vnuki: Ivi, Juanqui, Juan José, Norberto in Dario ter ostalo sorodstvo

Slovenska vas, Buenos Aires, Suhadolje

Kdor v mé veruje, bo živel, tudi če umrje.

V globoki žalosti sporočamo, da je po kratki boleznin božični dan 25. decembra odšel k svojemu Stvarniku po plačilo naš nad vse ljubljeni mož, oče, stari oče, stric in tast

Marjan Pograjc

Pokopali smo ga dne 26. decembra na novo moronsko pokopališče.

Posebno zahvalo smo dolžni prelatu dr. Starcu za pripravo na smrt in pogrebno sv. mašo, župniku Himmelreichu za somaševanje in molitve ob krsti, kakor tudi prof. Bergantu in dr. Rodetu.

Izrekamo vse priznanje in zahvalo za požrtvovalno zdravniško pomoč dr. M. Starihi. Iskrena zahvala tudi vsem prijateljem in znancem, ki so ga spremljali med njegovo boleznijo, ga prišli pokropiti in ga spremili na njegovi zadnji poti. Vsem ga priporočamo v molitev in blag spomin!

Zalujoči: žena Vida roj. Šega, sin Marjan, hčere: Zofija in Alenka, sestre: Valerija, Slavka in Zofija z družinami, snaha Metka, zeta: Ivan in Tomaž, vnuki: Sonja, Nadja, Aleš - Veronika in Andrejček ter ostali sorodniki v domovini in po svetu.

Buenos Aires, Ljubljana, Celje

Dne 27. decembra je umrl v prometni nesreči v mestu Mercedes v svojem 66. letu življenja naš dragi

Pavel Grad

Pokopan je bil naslednji dan na pokopališču v Mercedesu. Pokojnemu naj bo Gospod milostni plačnik, mi se ga pa spominjamo v molitvi.

Zalujoči: žena Marta, hči Anica z družino, sin Tadej in drugo sorodstvo

Slovinci na Koroškem

Govori se, da bo krški škof Kappellari odšel na nadškofijski sedež v Salzburgu, na Koroško pa naj bi prišel 52 let star frančiškan Wolfgang Heiss.

Na Koroškem je slovenščina priznana kot dodatni uradni jezik pri raznih uradnih organih:

pri 13 občinah; pri 9 žandarmerijskih poveljstvih, treh okrajnih sodiščih, treh okrajnih glavarstvih (Celovec dežela, Beljak dežela in Velikovec), pri 8 marinarnicah, treh okrajnih šolskih svetih, v Celovcu pa še pri deželnih uradih za pokojninsko oskrbo invalidov, šolskem svetu, uradu za zaposlovanje, deželnem žandarmerijskem poveljstvu, deželni finančni inšpekciji, pri uradu deželne vlade, pri deželnem agrarnem senatu, deželnem sodišču, pri javnem tožilstvu, deželnem vojaškem poveljstvu, zvezni železniški direkciji in pri direkciji pošte; pa še drugod.

Na žalost se Slovinci bolj malo poslužujejo teh pravic.

OBVESTILA

NEDELJA, 8. januarja:

Misijonska veletombola v Slovenski vasi.

Šolska kolonija se bo vrnila v četrtek, 12. januarja ob 9.50 na postajo Retiro, s katere je odpotovala.

ZEDINJENA SLOVENIJA

sporoča, da je upravni svet na svoji zadnji seji sklenil, da se članarina za prejšnja leta do Slovenskega dneva (2. aprila 1989) vključno, se obračunava v višini lanskoletne, t.j. A 36 za samske in A 54 za družine letno. Po tem dnevu se bo tudi zaostala članarina obračunavala v višini letošnje.

K Gospodarju življenja je odšel 30. decembra 1988 naš dragi oče in stari oče

Martin Maček

Zahvaljujemo se našim dušnim pastirjem prelato dr. A. Starcu, žpk. J. Škerbcu, dr. Juretu Rodetu in prof. F. Bergantu za molitve ob krsti, župniku Jožetu Škerbcu pa še za vodstvo pogreba na pokopališču Villegas, kakor tudi vsem, ki so rajnega kropili, spremljali na zadnji poti ali zanj molili.

Zalujoči: sinova Matjaž in žena Nieves, Martin in žena Mari; hčeri Metka, Elena in mož Emilio; vnuki in vnukinja Barbka, Marjan, Pavla, Patricio, Martin, Emilia in Sergio ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Dolenji Logatec

Tomčev Slovenski božič

Ob štiridesetletnici svojega obstoja nam je zbor Gallus pripravil še drugo prireditev. Po nepozabnem koncertu Marijinih pesmi nas je teden dni pred božičem povabil v dvorano Slovenske hiše k predstavitvi Tomčeve spevoigre Slovenski božič.

To Tomčevo delo je nastalo l. 1939, ko je bil avtor profesor v škofovih zavodih v šentvidu nad Ljubljano. Tam so ga tudi prvič izvajali, kot je sam pripovedoval, menda zadnji božič pred vojno (torej 1940). Ker so bili v zavodu le fantje, je tudi Marijo igral dijak, vloga pa je za kulisami pela ena od sester, ki so bile v službi v zavodu.

Iz kronike zvezmo, da so ga med nami v Argentini prvič izvajali 15. januarja 1950 v cerkveni dvorani v Ciudadeli člani pevskega zbora iz San Martina s sodelovanjem takratnega Slovenskega izseljenskega odra (SIO) v režiji Janeza Špeha in pod glasbenim vodstvom Borisa Pavšerja. Drugič smo spevoigro videli na odru Slovenske hiše 20. in 21. decembra 1975, v izvedbi Gallusa por vodstvom dr. Julija Savellija in v režiji Maksa Borštnika.

Tako je bila letošnja prireditev 17. in 18. decembra že tretja v Argentini, tokrat pod vodstvom Anke Savelli Gaserjeve in v režiji Mihe Gaserja ter v izvedbi zbora Gallus s sodelovanjem nekaterih igral

in igralcev s Pristave v Castelarju.

Spevoigra je zgrajena na besedilih in napevih samih starih slovenskih narodnih božičnih pesmi. Tako si jo je zamislil Tomc in v ta namen uporabil stare božične pesmi iz Dobrepolj in okolice, kakor jih je zbral svetnik Anton Mrkun, napeve pa napisal organist in zbiralec narodnega blaga Frančišek Kramar. Med njimi jih je par tudi iz stare zbirke dobrepoljskega "šolmoštra" Jožefa Ambrožiča, spisane 1775. leta. Te pesmi je A. Merkun skupaj z drugimi narodnimi iz Dobrepolj izdal l. 1933 v založbi Dobrodelnega društva Varstvo v Ljubljani. Edina pesem, ki ni iz te zbirke, je „Eno Dete je rojeno“, ki je še starejša in jo je Tomc vzel iz Trubarjeve pesmarice (l. 1567). Ker je delo samo časovno zelo kratko, ga je voditeljica zbora v dogovoru z režiserjem morala podaljšati. Držeč se Tomčevega principa je tudi Anka Gaserjeva vnesla v delo več zborov starih božičnih pesmi iz že omenjene zbirke A. Merkuna.

Režiser Miha Gaser je bil postavljen pred kočljivo nalogo postaviti na oder vse dogajanje na kar najbolj pristen in izviren način, pri tem pa skrbeti, da pevski del ne bo oviral igralskega in obratno. Zato se je odločil za vmesno rešitev. Le glavni pevski vlogi Marije in

Jožefa sta — poleg krčmarja in krčmarice — nastopali na odru. Ves ostali pevski del je prepustil zboru, ki je ob odru pod vodstvom dirigentke spremljal igro ostalih nastopajočih, ki so bili le nemi igralci. Ta rešitev je bila učinkovita, ki so bili le nemi igralci. Ta rešitev je bila učinkovita izvedbe brez dvoma doprinesla svoj lep delež. Tako se je tudi tokrat Miha Gaser pokazal spretnega režiserja, polnega izvirnih domislic ki so pristnemu slovenskemu okviru igre dali potrebno obeležje.

Zbor je tudi tokrat pokazal, da z resnim in vztrajnim delom vidno napreduje in so njegove interpretacije na izredni višini. Gotovo gre za to prva zasluga glavi zbora, voditeljici Anki Gaserjevi, ki s prefinjenim interpretacijskim čutom zna prenesti na svoje pevce vse, kar doživlja in iz njih izvabi to, kar želi. Tako smo bili priče res dovršenim izvajanjem preprostih starih pesmi, ki so v vseh svojih niansah, jakosti in barvitosti zvenele homogeno in stilu pesmi primerno. Glasovi so lepo zlit, brez izstopajočih spodrsiljav in tudi tenor, dasi številčno nekoliko prešibek, se enakovredno uvršča v harmonično celoto.

Glavni vlogi Marije in Jožefa sta bili zaupani že večšima zborovski solistoma, sopranistki Anici Rode in baritonu Janezu Mežnarju, ki sta s svojo nalogo v celoti uspela. Prav tako krčmar Tone Mežnar in krčmarica Lea Goršič Kržišnikova.

Posebnost zbora je svežost mladosti, ki jo vnašajo vanj številni

mlajši pevci, med katerimi se pojavljajo nekateri novi solisti (Lučka Ahčin, Stanko Jelen, Vinko Lazar, Lojze Lavrič, Tone Rode), ki bodo z nekoliko študija lahko velika opora zboru. Od mladih pa zvesto vztrajajo starejši, v zboru že prekaljeni pevci, ki s solisti (Anica Rode, Anica Mehle, Matjaž Maček, Tone in Janez Mežnar) dajejo zboru potrebno sonornost in polnost.

Zenski tercet in sekstet, ki sta bila sestavljena pretežno iz mladih pevk, sta v svojih vložkih lepo zvenela, prav tako tudi moški zbor.

Prireditev je pri klavirju spremljala prof. Mirijam Klemenc.

Na odru je poleg sv. družine režiser razvrščal skupine pastirjev, pastirčkov, ki so čuli na betlehemskih poljanah ter prvi počastili in obdarovali Novorojenega s topli odejo in domačimi pridelki in izdelki, pa še angelsko spremstvo, ki je oznanilo veselo novico in obdajalo jasli z Detetom in hlev z Njim. Te skupine so tvorili dekleta, fantje in otroci s Pristave.

Nad vsem pa je kraljevala mogočna scena slovenske zimske pokrajine z zasneženo vasico v ozadju, v ospredju pa krčma in hlev. Novo mojstrsko delo našega neugnano iznajdljivega in nenadkriljivega scenografa Toneta Oblaka. V tem okviru sta se dejanje na odru in petje zbora ob odru zlila v mogočno enoto, ki je navzočo publiko v pobožni zbrani spremljala vse do končnega prizora ob zvokih večnolepe Gruberjeve „Svete noči“.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak

REDACCION Y ADMINISTRACION:

RAMON L. FALCON 4158

1407 BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual No. 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1988: Za Argentino A 360; pri pošiljanju po pošti A 430; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo: v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Paganini 2; v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

TALLERES GRAFICOS "VELKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215